

Črtice iz francoskih bojev na Koroškem leta 1813.

Spisal *Fr. Hubad.*

I.

Kako so delali Avstrijci leta 1813. mostove pri Rožek in Humbergu črez Dravo.

oncem velikega srpana l. 1813. je zbral avstrijski p-
veljnik feldcajgmajster Hiller svojo vojsko med Celov-
cem in Beljakom, da bi zgrabil Francoze in jih pre-
gnal s Koroškega. Dne 28. velikega srpana napade
francoska vojska Avstrijce med Beljakom in Rožkom. Ker
so pritiskali sovražniki z veliko silo, podrli so avstrijski pi-
jonirji¹ most v Beljaku in požgali nekaj kôz (jôhov) mostu
pri Rožku, da Francozi niso mogli za njimi na levi breg
Drave.

Pri Jezernici (Seebach) je začel delati pijonirski stotnik Beranek s 64 pijonirji okope (šance), da bi se lažje ustavljali Avstrijci Francozom. Druge svoje vojake je imel razdeljene v Kokri, na Ljubelju, v Bistrici v Rožni dolini, v Hodisah, pri Krivi Vrbi, Blatogradu in Trgu (Feldkirchen); razun tega je prišel še jeden vod (oddelenek) Sveteckijeve stotnije (kompanije) pod Krivo Vrbo.

Seveda ti oddelki sami niso mogli storiti vsega; pomagali so jim vojaki drugih oddelkov in kmetje iz bližnjih vasij.

Dne 6. kimovca l. 1813. pa napadejo Francozi Avstrijce tudi pri Bistrici v Rožni dolini. Hrabro se branijo naši

¹ Pijonirji morajo delati vojne mostove, za ktere vozijo gradivo s seboj, razdirati ali popravljati železnice, ceste, mostove, okope itd.

vojaki. Ko jim pa pride namestni kralj Evgen sam s Kranjskega skož Medvedov dol in črez Žingarico v stran in za hrbet, morajo se umakniti iz Bistrice. Pomaknejo se črez most pri Humbergu na levi breg Drave. Pijonirski nadporočnik Nehiba je bil pri zadnji straži. Da Francozi ne bi mogli pritiskati za našimi, dā podreti nekaj kôz mostú na desnem bregu in zažge potem most od levega brega sem. Le v sredi reke so ostale štiri kôze.

Sevéda so morali tudi pijonirski oddelki, kar jih je bilo na desnem bregu Drave, črez reko nazaj; le oddelek v Kokri je ostal tam, ker je bila Kokra še v avstrijskih rokah.

Prijazni čitatelj bo mislil morda pri sebi: Zakaj pa Hiller ni poklical pomoči iz Kokre, od Mengša, in s Hrvatskega, kjer so stali tudi njegovi vojaki, na pomoč, da bi užugal Francoze na Koroškem?

Tega ni storil, ker je hotel pustiti svoja krdela na Kranjskem in Hrvatskem, in med Celovcem in Beljakom je bil itak varen, ker ga je branila Drava. Da so ga napadli Francozi, morali so poklicati svoje čete s Kranjskega na Koroško. Med tem pa so pritisnili generali Fölseis proti Mengšu, Radivojevič in polkovnik Milutinovič iz Karlovca na Kranjsko, general Nugent pa v Istro ter zagnali Francoze nazaj. Zmaga pri Bistrici Francozom ni pomagala nič, kajti morali so poslati zopet svoje oddelke s Koroškega na Kranjsko in v Istro, da bi ustavili s tem Avstrijce. Tako so pa oslabili svojo moč na Koroškem, in Hiller je mogel zopet poskušati prodreti črez Dravo.

Pijonirji so imeli med tem seveda dosti opravka med Celovcem in Beljakom. Ob mostih pri Rožeku in Humbergu sta stala samo dva mala oddelka pijonirjev. Vsak je štel le po jednega korporala, nekaj tesarjev in po nekoliko pijonirjev.

Ko zve Hiller, da je odšel del Francozov na Kranjsko, odloči se napasti Francoze na Koroškem. V ta namen pa mora črez Dravo. Ali kje naj bi šel črez reko?

V Beljaku in Rožeku je desni breg višji od levega, in blizu mostov so poslopja, iz katerih sovražnik lahko nadleguje delavce, ki bi popravljali most. Pa če bi se posrečilo tudi napraviti most, zaprečil bi vojakom lahko prehod črez most. Vseh teh nadležnostij pa pri Humbergu ni. Tu je levi breg višji in na desnem bregu blizu vode ni hiš, v katerih bi se mogli vgnezdati Francozi.

Zato se odloči popraviti najprej most pri Humbergu. Ko bi prišel del njegovih vojakov tu na desno stran Drave, zgrabil bi Francoze v Rožeku od dveh stranij in jih tako lahko spodil nazaj.

Inženirski nadporočnik pl. Mühlwerth se ponudi iz proste volje za vodnika temu delu. Odkažejo mu torej zato oddelek pijonirjev, ki je bil tam, in tesarjev od pešcev.

Most je bil prej dolg 208 metrov, nosilo ga je 24 kôz, ki so stale po polosem do poldeset metrov vsaksebi. Od levega brega je bilo zgorelo 16 kôz skoro do vode, na sredi vode so pa stale štiri še cele, na zadnjih štirih proti desnemu bregu pa samo mostnic ni bilo, ker so jih pometali Avstrijci 6. kimovca v vodo. Na desnem bregu je stala francoska straža in pridno opazovala, kaj počenjajo naši.

Po dne 16. kimovca pripravijo Avstrijci skrivaje lesa in vsega, kar je bilo treba. Ko se naredi noč, lotijo se dela. Pijonirji so našli že prej dva čolna. Ta sta jim rabila prav dobro. Molčé in tiho, kolikor se je le dalo, začnó junaki delo. Najprej je šlo za to, da bi napravili brv do kôz na sredi vode. Zato prepeljejo nekaj tesarjev do prve požgane kôze. Ožgane pilote (stebre) odžagajo jednako visoko, pripejno nanje blazino po črez in položé nekaj tramov do brega, naložijo desk na trame, in brv do prve kôze je bila gotova.

Potem pa delajo brv do druge, tretje kôze itd.

Dve uri so že delali naši brez prenehljaja; pot je bil hrabrim junakom curkoma z lic, a ne jenjajo. Kakor počni duhovi so tekali možje s težkimi bruní na ramah tiho in pridno po brvi sem ter tja in so delali naprej. Kar zapazi francoska straža, da se snuje kaj nenavadnega njej nasproti. Začne torej streljati. Avstrijci so bili razpostavili sevěda tudi svoje strelce na desno in na levo ob bregu, da bi mogli odgovarjati, ko bi hoteli sovražniki motiti delo. Tudi ti začnó pekat. Ali v temi ni bilo moči meriti. Lahko bi se bilo zgodilo, da bi streljali naši na svoje delavce same. Zato pokliče nadporočnik delavce nazaj in ukaže za nekaj časa strelcem, naj nehajo streljati. Počasi utihne tudi pokanje na strani francoski.

„Zdaj pa le zopet na delo!“ ukaže častnik, in pijonirji začnó zopet svoj posel. Predno se prikaže zora na nebu, bila je brv do štirih kôz, ki so še stale cele sredi vode, gotova. Da bi mogli odvračati za dne sovražnika, nasuli so pijonirji vreče (žaklje) s peskom ter jih naložili v kupe na

stoječih kozah na strani proti sovražniku. Napravili so tako prsobran, skoz kterege svinčenke iz pušek niso mogle prodreti. Za prsobran so pa postavili dvajset izbranih strelcev.

Komaj se zdani, opazi francoska straža, kaj so ji postavili naši po noči pred nos. Hitro začne streljati. A naši strelci jim odgovarjajo tako krepko in dobro, da se mora umakniti francoska straža nazaj. Tako so mogli dodelati pijonirji brv do stoječih kôz popolnoma.

Ko se naredi zopet noč, začeli so delati brv od stoječih kôz na desni breg. Kakor so dodelali brv do bližnje koze, prenesli so tudi vreče peska na njo, da so mogli strelci tem bolj odganjati sovražnike.

Ob treh zjutraj 19. kimovca so porinili junaki tramove z zadnje kôze na suho. Komaj so jih pokrili z deskami, vderó strelci na breg ter odženó sovražnika toliko, da so mogli pešci in konjiki za njimi. Ti krenejo mahoma skoz Strugo, Svetno vas, Bistrico in Sveče naprej po Rožni dolini.

Še bolj težko je bilo delo pri Rožeku. Tu je bila Drava 170 metrov široka in poldruži do poltretji meter globoka. Most, ki je segal iz Šmišvavč v Rožek, meril je 174 metrov in je stal na osmih kozah, ki so bile po 20 do 30 metrov vsaksebi. Do prve kôze na levi strani je bil most še dober, od druge in tretje so pa zgoreli piloti skoro do vode. Na desnem bregu je bil most še cel. Trebalo je torej napraviti mosta le za kakih 42 metrov. To bi ne bilo preveč, a niti lesa, niti čolnov ni bilo najti. Vrh tega je bil zasedel sovražnik desnega brega. Na desno in na levo si je ižkopal jarke za strelce, bližnje hiše je zasedel in pripravil za brambo, nekoliko bolj vzadi je pa postavil nekaj topov.

Od pijonirjev je bil v Šmišvavčah korporal Linhart. Imel je samo 12 pijonirjev pod svojim poveljem.

Po noči od 18. na 19. dan kimovca navozi Linhart iz bližnjih vasij, iz Lipe, Zoparč itd. lesa in desek, kolikor jih je bilo treba, pred most. Med lesom sta bili še najboljši dve veliki požarni lestvi (lojtri).

Zjutraj 19. kimovca se zberejo čete, ki bi naj šle tukaj črez Dravo. Med Šmišvavčami in Zoparčami razpostavijo Avstrijci svoje topove in začnó streljati ob sedmih na rožški grad in na vas. Francozi odgovarjajo krepko; pijonirji morajo delati v ognju. Dva tramova položé na ohranjeni del mostú, nánja denejo valjarje in tako porinejo prvo

lestvo do pilota požgane kôze, ki je molel še iz vode. Nato denejo nekaj desek na lestvo, in slaba brv je bila gotova. Da jo utrdijo, položé še na levo in na desno stran lestve po jeden tram, in most do srednje kôze je bil narejen. Tri četrt ure je trpelo to delo. Francozi so streljali pridno; korporala Linharta so ranili, dva pomagača pa ustrelili.

Sedaj je trebalo napraviti brv še do stoječega mostu. Pa tu je šla trda. Na ozki, zibajoči se brvi niso mogli delati veliko priprav, zato poskusijo poriniti drugo lestvo iz proste roke naprej. Ali ko jo porinejo na pol njene dolnosti, niso je možje vzadi mogli več vzdržati. Lestva se nagne proti vodi. Ko bi padla v vodo, potegnila bi jo reka s seboj, in potem bi ne bilo mogoče dodelati mostu, ker drugega pripravnega lesa niso imeli. Sovražniki so streljali neprenehoma. Ker naši lestve niso mogli spraviti na most, priveže pionir Vojtiček vrv za klin na koncu lestve; drugi konec vrvi pa priveže sebi črez pas, skoči v vodo ter splava do mosta. Srečno priplava tja, zleze na most in potegne lestvo kvišku.

Komaj ga pa zagledajo Francozi, skočijo trije proti njemu. Vojtiček pa opusti delo in jím skoči naproti. Prvemu izvije puško iz rok, pobije ga s kopitom in se zakadi nad druga dva. Med tem vržejo pionirji nekaj desek na lestvo in hite Vojtičku na pomoč. Za njimi pa priteče druga stotnija (kompanija) 26. (tedaj koroškega) polka Hohenlohe - Bartensteinskega pod stotnikom Stadlerjem. Vojaki so morali posamez črez brv. Prvi pride poročnik Rački na desni breg, a hudo ranjen pade na tla. Pa kmalu je bila vsa druga stotnija na suhem. Vrže se nad Francoze v jarek za strelce in jih zapodi proti gradu. Prva stotnija, ki je streljala z levega brega, dokler je prehajala druga, pride hitro tudi na desni breg. Junaško naskočita obe združeni grad, polastita se ga ter osvojita dva topova. Avstrijski topovi so bili namreč že užgali z granatami grad in cerkev sv. Mihaela.

Ob devetih že ni bilo več sovražnika v Rožeku.

General Frimont je pohvalil hrabre pionirje. Na njegov svet sta dobila korporal Linhart in pionir Vojtiček srebrni svetinji, trije pionirji, Ecker, Ertel in Bodendorfer, pa vsak po štiri zlatnike.

A žalibog, korporal Linhart ni mogel uživati dolgo zaslužene časti. Umrl je kmalu za svojo rano.

II.

Boji med Avstrijci in Francozi pri Šmohorju in pri Pontablu leta 1813.

Meseca kimovca leta 1813. se je ustavila francoška vojska Avstrijcem ob Dravi. Stotnik Pirquet je bil z jedno stotnijo (kompanijo) 8. lovskega bataljona v Sachsenburgu. Kar mu dojde dne 14. kimovca povelje, naj skuša pozvedeti, kako je za hrptom francoške vojne. Zato se splazi med Sachsenburgom in Mathausom črez gore v Ziljsko dolino do Šmohorja, pregleda Kreuzberg ter pride črez gore mimo Belega jezera v Paternijon in črez Schutt in Lipo (Lind) nazaj. To podjetje je bilo nevarno, ker se je plazil prav blizu sovražnika, ali posrečilo se je junaku.

Na njegovo poročilo pošlje general Eckhardt podpolkovnika Mumba od 8. lovskega bataljona s štirimi stotnjami lovcev, štirimi stotnijami Jelačičevih pešcev, tremi stotnijami graničarjev in z oddelkom huzarjev Frimontovega polka, naj spodi sovražnike s Kreuzberga, in naj prodere do Šmohorja. Podpolkovnik dá stotniku Pirquetu tri stotnije, naj gre okoli Kreuzberga, da bi prišel Francozom za hrbet. Ali sovražnik se je že umaknil. Že 15. kimovca je bil torej zjutraj na vse zgodaj ves avstrijski oddelek v Šmohorju.

Ob jedni uri popoldne zapazijo sovražnika na poti, ki pelje v Borlje (Förolach). Ko pa naleti sovražnik na avstrijske straže, pošlje bataljon na grič pri Spodnji Beli (Nieder-Vellach). Naši so mislili, da je sovražnika vzadi še veliko; zato so se že hoteli ukloniti. Ali stotnik Pirquet opozori, da sovražnika ne more biti veliko, ker bi se obnašal sicer vse drugače. Ponudi se torej, da zapodi sovražnika s samo svojo stotnijo in zve natanko, koliko ga je. Podpolkovnik mu dovoli. S svojo stotnijo in z oddelkom graničarjev se spravi na pot. Nadlovca Kocha pošlje z malim krdelom na desni naprej, naj se splazi skoz gozd, ter naj prime sovražnika od zadi, sam se ga pa loti od spredi. Francozi na svojih straneh niso imeli straž. Pirquet se priplazi s svojimi po grmovju na sto korakov blizu nasprotnika. Sovražnik začne streljati nanj, ali v grmovju niso zadevali dobro, a naši pa, ker je stal nasprotnik na planem. V malo minutah je ležalo Francozov dosti mrtvih in ranjenih na tleh. Kmalu pride tudi nadlovec Koch od

strani in od zadi. Ko poči prvi strel od te strani, zakadi se stotnik z bajonetom nad sovražnike in jih razkropi ter zapodi nazaj v gozd. Na mestu, kjer so stali Francozi, ležalo je kakih 40 mrtvih in ranjenih, 21 so jih pa zajeli. Naši so izgubili samo 2 mrtva lovca in 3 graničarje, ranjenih je pa bilo vseh vkup pet.

Zjutraj 16. kimovca ukaže general Eckhardt stotniku Pirquetu, naj gre s svojo stotnijo hitro pod Lipo (Lind) nazaj, da bi šel v Paternijon. Komaj je bil stotnik štiri ure na potu, napadejo Francozi podpolkovnika Mumba ter ga potisnejo iz Šmohorja do Kreuzberga nazaj. Zato pošlje general Eckhardt stotnika Pirqueta z njegovo stotnijo, z dvema stotnijama graničarjev in z dvema Jelačičevega polka podpolkovniku na pomoč, naj se polasti Šmohorja. Dne 17. kimovca se združi torej pri Kreuzbergu z Mumbom; sovražnik se je pa bil umaknil že nazaj ter se postavil pred Šmohorjem. Tu je stal francoski general Piat s tremi bataljoni in z oddelkom lovcev na konjih.

Ob jedni uri popoldne dne 18. kimovca pride Mumb s Kreuzberga in se pripravlja v Višprijah (Weisspriach) za daljno delovanje. Pirqueta pošlje z njegovo stotnijo, z jedno stotnijo Jelačičevega polka s stotnikom Vanguezom in z graničarsko stotnijo s stotnikom Baričem in z jednim vodom (Zug) huzarjev s poročnikom Balgho po hrbtnu gorá, naj napade Šmohor od strani. Na cesti se pa loti Mumb sam sovražnika. Ta se brani hrabro. Ko pa opazi, da je Pirquet že na Radencah (Radnig) in mu sili za hrbet, vdere jo skoz Šmohor nazaj, ktereča takoj zasede Mumb. Pirquet je pa vedel, da pelje cesta, po kteri se je umikal sovražnik, okoli gore. Zato pošlje svojega nadporočnika Andela z Mumbom po cesti naprej, sam jo pa krene po gozdih, jarkih in po skalovju, po ktem ni bilo nobene steze, naprej in pride v poldrugi uri do Spodnje Bele (Nieder-Vellach). Ves čas je deževalo; previdni junak pa ukaže svojim vojakom, naj pokrijejo puške, da se ne zmočijo, da bi mogli vendarle streljati. Kar zagleda sovražnika, umikajočega se po cesti v gostih trumah. Skoz njivo, na kteri je stala visoka koruza, pride na osemdeset korakov do sovražnikov. Ko je bil že med njimi, vstrelé njegovi lovci. Francozi pa še streljati niso mogli, ker jim je bil dež puške in smodnik premočil. Začnó torej bežati, kolikor le morejo. Stotnik Pirquet jo vdere z dvema huzarjem za bežečimi. Seka na desno, seka na levo in se polasti z lastno roko

francoske zastave. Ker pa ni vedel, ali ne stojé proti Šmohorju še drugi francoski oddelki, pošlje lovce in graničarje za bežecimi, Jelačičeve stotnijo pa postavi na cestí, da bi ga varovali od zadi. Ali med tem pridirjajo štirje huzarji od Mumba po cesti od Šmohorja. Pirquet zve torej, da se mu od zadi ni bati Francozov. Njega so sunili dvakrat z bajonetom, ko se je polastil zastave, in tudi konj njegov je bil ranjen, ali vendar se zakadi s šestimi huzarji zopet za sovražnikom. Cesta je ozka, na stranéh stojé plotovi; sem ter tja so se skušali ustavlјati sovražniki, ali videli niso v dežu, da je Avstrijcev le malo, zato se jih je dalo veliko ujeti.

Ni še pretekla ura, in prodrl je vse tri bataljone in jih razkropil vse ali jih pa ujel. Francoski general Piatì je bežal sam kakor slep, njegovega konja so ujeli naši in dobili vso njegovo prtljago v pest. Da, še poročnika Rosendila od Jelačičevega polka, kterege so prej ujeli Francozi, osvobodijo z njegovim oddelkom. Hitro mu ukaže Pirquet, naj oboroži svoje ljudi s francoskimi puškami, ter naj žene ujete Francoze nazaj. Izmed svojih huzarjev je moral poslati tudi dva z ujetimi konji nazaj, tretjemu so pa bili zabodli sovražniki konja; torej je imel stotnik Pirquet samo še tri huzarje pri sebi. S temi se napoti proti sovražniku nazaj. Po cesti je ležalo vse polno mrličev, kar jih je pa bilo jetnikov, kterih ni mogel poslati vseh v Šmohor nazaj, poskakali so črez plotove ter se poskrili po gozdih. Noč je že bila, in ni mogel za njimi. Stotnik je hotel v Borlje, da bi dal poiskati begune, ali zdaj pride povelje, naj se umakne nazaj v Šmohor.

Tri ure je stopal s svojimi, predno je dospel v vas. Vojaki so bili že silno spehani. Vesel ga pozdravi podpolkovnik Mumb. Zvedel je še le o sijajni zmagì, ko sta prišla huzarja z ujetimi konji do njega. Več kakor dve sto pobitih Francozov je ležalo na cesti; jetnikov so pa prignali nad tri sto, in med njimi so bili trije poveljniki francoskih bataljonov. Drugi dan so še nabrali osem sto pušek in osemnajst bobnov. Pirquet sam je imel tri rane, njegovega konja so zabodli sovražniki dvanajstkrat z bajonetom. Tudi vsi huzarji in njihovi konji so bili ranjeni. Ti huzarji so bili: korporal Fran Bognar, huzarji Štefan Sostaj, Drag Niković, Štefan Oedor, Štefan Kovač in Ivan Kökeny. Zadnjemu so zabodli konja.

Še petnajst dnij kasneje so prihajali Francozi v bližnje vasi. Skrivali so se po bližnjih gorah in hostah; polo-

vili so jih počasi dve sto. Tako je bilo jetnikov v tem boju vseh vkup pet sto.

Francozi so se umaknili prestrašeni iz Paternijona, zapustili so Dravo. General Eckhardt se pomakne proti Zilji. Za toliko hrabrost je nasvetoval poveljnik stotnika Pirqueta za majorja.

Že 27. kiunovca pošlje general Eckhardt podpolkovnika Mumba iz Šmohorja v Dropolje (Tröpelach), naj se skuša splaziti v Karnske planine, da prime sovražnika za hrbtom. Ta pošlje majorja Pirqueta z dvema stotnijama lovcev in z jedno stotnijo Jelačičevega polka naprej. Ta si nabere dve sto kmetov s sekirami, lopatami in krampi, da bi podirali sovražnikove zaseke. Tam kjer pelje steza od Nassfelda v Pontabel se je ustavil sovražnik. Po najvišjih skalah je razpostavil straže, steze in pota pa je zadelal z drevjem in kamnjem, da Avstrijcem ni bilo moči naprej. S skalovja so streljali Francozi na naše, da nikakor niso mogli prodirati. Major vpraša torej kmete, ali bi se ne dalo priti na pečevje na desni strani. Nobeden se še ni plazil po teh strminah, saj pa tudi ni bilo videti, da je mogoče splezati na tako pečevje. Naposled se oglasi neki pastir: „Enkrat sem bil tu gori; iskal sem izgubljene koze, ali v drugo si ne upam gor!“ Toda major se ne ustraši. Stopi pred svoje vojake in reče: „Zdravi ste in močni; ta slabotni pastir je bil enkrat tu gori; ali si upate vi na to pečevje?“ Kar iz vsega grla se oglasijo junaški vojaki: „Kamor hočete, gremo, gospod!“ Vesel postavi Pirquet petdeset mož v ozko dolino in jim zapove, naj stražijo, da mu Francozi ne pridejo za hrbet; drugo jutro naj pa začnó nadlegovati sovražnika. Sam pa pleza z ostalimi po pečevju. Pot je bila težavna, vojaki so plezali po skalah kakor divje koze, drug drugega so morali vleči s skale na skalo. Tri ure so se trudili. Končno najdejo na vrhu pot, ki pelje v dveh urah v Pontabel. Delala se je že noč. V temi ni bilo mogoče naprej, zato obstoji stotnik in pošlje pastirja, ki je bil znan v Pontablu, naj gre tja ter pozve, kako in kaj je tam, pa da naj pride nazaj.

Noč je bila temna; pastir odide, vojaki pa taboré na hribu. Zeblo je reveže, da je bilo joj, ali nobeden ne toži; sijajne zmage zadnjih dnij so jih navduševale. Ob dveh po polnoči se vrne pastir. Takoj stopi pred majorja in sporoči: „Ob potu v Nassfeld stoji samo straža petih mož, skoz goščo sem se splazil mimo nje. V Pontablu je vse mirno. Zvedel sem, da je kakih 400 Francozov v mestu, pri me-

ščanih so na stanu. Prejšnji dan je prišlo iz Italije več voz, pripeljali so se generali in častniki. Ne bilo bi težko jih napasti. Stražo ob potu dobimo lahko v pest.“

Takoj se spravi Pirquet na pot. Komaj je zažarilo solnce na vzhodu, pride ob bregu reke Pontebe le pol ure od Pontabla z gore. Hotel je prepreči cesti, kterih jedna pelje v Naborjet, druga pa na Italijansko, da bi prišel na ono stran Pontebe ter zajel tako sovražnike od vseh strani. Ko pa pride na četrt ure od trga, naleti na francosko patruljo. Ta začne streljati. Na griču pred trgom je stal že večji oddelek sovražnikov.

Ko je dobil namreč podpolkovnik Mumb poročilo od Pirqueta, da je v Nassfeldu, namenil se je prijeti sam tudi sovražnika, da bi mu zakril, kaj snuje Pirquet od svoje strani. Pozno na večer prejšnjega dne se pomakne proti sovražniku. Ta sporoči to v Pontabel. Ob jedni po pol noči dojde ta vest Francozom v trg. Hitro pokličejo svoje vojake k orozju ter posljejo straži na potu v Nassfeld pomoči. Zatorej ni šlo, kakor je menil Pirquet. Vendar se ne prestraši. Hitro napade patruljo ter jo zapodi proti Pontablu. Na griču pred trgom je pa stalo kakih dve sto sovražnikov na pokopališču. Spodi pelje most črez Pontebo; samo po njem se more v mesto. Ali tu ni bilo mogoče. S pokopališča bi bili postrelili Francozi lahko vse naše vojake. K sreči pa Francozi na desnem bregu Pontebe niso razpostavili nič vojakov. Pirquet opazi to, pa pošlje nadporočnika grofa Auersperga s sto lovci, naj prebrede takoj reko, ne da bi streljal na sovražnika, in naj se vrže na oni strani po cesti skoz Pontebo sovražniku za hrbet ter ga zgrabi z bajonetom. Auersperg stori tako. Voda je segala vojakom sicer do trebuha, vendar pride srečno na ono stran. Ta hip napade Pirquet sovražnika na pokopališču. Francozi vidijo kmalu, da jim pride Auersperg za hrbet, prestrašijo se in zbežijo. Naši pritisnejo za njimi ter jih podé skoz Pontabel do prvega mosta na cesti proti Naborjetu.

Pirquet pošlje oddelek na cesto, ki pelje na Italijansko, naj se ustavi pred mestom ter ga varuje od te strani. Poročnika Bayerja pa odpravi, naj prime Francoze, ki so stali na stezi v Nassfeld od zadi ter se združi z oddelkom, ki je ostal v Nassfeldu, da varuje pot glavnemu krdelu. Sam pa hiti na pošto, dá si osedlati konje in posadi nekaj svojih strelecev na nje; kar pride vest, da pritiskajo Francozi z veliko silo po cesti iz Naborjeta.

Zato ukaže hitro stotniku lovcev, naj uniči strelico in živež, kar ga je imel sovražnik nabranega, sam pa hiti na cesto proti Naborjetu. Tam je stal poročnik Leon s štiridesetimi lovci in tridesetimi graničarji. Že se je začel umikati. Pirquet ogovori svoje, zakadé se z bajonetom nad Francoze. Sam jih ujame sedem, druge pa zapodi do mosta pri Lipalji vasi (Leopoldskirchen). Tam se ustavijo sovražniki na griču za vasjo. Potem pokliče oddelek iz Pontabla in nabere kmetov, kolikor jih le najde, naj poderejo most, da sovražnik ne bi mogel za njim. Hotel je namreč v Pontabel nazaj. Že je bil most skoro podrt, le jeden tram je ležal še na svojem mestu, kar pridere sovražnik, ki je dobil med tem pomoči iz Naborjeta, proti mostu. Pirquet razpostavi svoje vojake na desnem bregu reke po hišah in sprejme sovražnike s tako dobrim in silnim streljanjem, da se je moral umakniti tudi v hiše na onem kraju.

Zdajci pride povelje od podpolkovnika Mumba, naj se vrne v Dropolje. Ob jednem zve, da se je združil poročnik Bayer z oddelkom v Nassfeldu. Sovražnik je videl, da so se polastili Avstrijci Pontabla; ni čakal naših, pobral je pete po skalovju in grmovju. Pirquet je pa moral ubogati, moral je nazaj. Ali to je bila težka reč. V Lipalji vasi, komaj sto korakov daleč, stal je sovražnik. Gotovo bi pritiskal za njim in postrelil mnogo vojakov. Zato se odloči junak prijeti sovražnika še enkrat. „Sovražnik si ne upa k nam!“ reče Pirquet svojim vojakom, „hajdimo mi nad njega!“ Dá zatroboti. Po zadnjem tramu mosta steče podlovec Speradio prvi na ono stran, trobec za njim; kar lovcev ni moglo po tramu na ono stran, poskače jih v vodo. Prebredejo reko ter se vržejo na Francoze. Ti si niso upali počakati Avstrijcev, umaknejo se. Naši se vrnejo na desni breg reke, vržejo zadnji tram mosta v vodo in se odpravijo v Pontabel. Sovražniki si niso upali za njimi. Tako je ugnal pri Lipalji vasi Pirquet s sedemdesetimi moži sedemkrat toliko Francozov. Vsi Avstrijci so bili junaki, prva med njimi Pirquet in poročnik Leon od Jelačičevega polka.

Med tem so pometali graničarji v Pontablu in v Pontebi sovražnikovega kruha, moke in ovsa, kar ga niso mogli vzeti s seboj, v vodo. V bolnišnici je bilo 80 bolnikov. Tem niso nič storili; 120 pušek so pa vzeli s seboj. Nato se napotijo črez Nassfeld v Dropolje. Trinajst ur je bil Pirquet gospodar v Pontebi in Pontablu; še dolgo bi se bil branil lahko, ali moral je nazaj, ker je stala še francoska

vojska od Naborjeta do Trbiža; tej bi se ne bil mogel ustavljati dolgo. Mnogo Francozov je ležalo mrtvih in ranjenih; pri mostu v Lipalji vasi so jih pa ujeli 23. Te so gnali s seboj.

Ko pride Pirquet v Dropolje nazaj, dobi povelje, naj ostane tam ter brani ta kraj. Tri dni (30. kimovca, 1. in 2. vinotoka) zaporedoma so ga napadali sovražniki, ali vsakokrat jih je zapodil s krvavimi glavami nazaj.

Dne 5. vinotoka se zbere Eckhardtova brigada pri Sv. Štefanu. Hotel je spoditi Francoze iz Bistrice ob Zilji, kjer so se utaborili in napravili močne okope (šance). Tudi zdaj pošlje Pirqueta s štirimi stotnjami po gorah sovražniku za hrbet. Ali sovražniki se niso upali čakati avstrijskih junakov; umaknili so se brez boja. Dobro so že vedeli, da jim ne bo mogoče držati se dolgo na Koroškem.

Dne 7. vinotoka jih napadejo namreč Avstrijci od Podkloštra sem proti Trbižu. Iz Ziljske doline jim pride oddelek skoz Vrtinov log za hrbet. Vodil ga je Tičev Anza (Janez Grilc) iz Žabnic, kterega so bili ujeli na Gorjanski planini ter ga že obsodili na smrt kot vohuna. Zato so morali odriniti Francozi s Koroškega.

Nekoliko črtic iz življenja starega Zelniča.

Spisal *Janko Barlè*.

Zako, da ga niste poznali? .... Poznalo ga je pri nas vsako detešce, a kaj samo pri nas v naši mali vasici, poznali so ga tudi drugje, celo v sami stolni Ljubljani, in to ni, kar si bodi. Ne verujete tega? ... Kakor hočete, silil vas ne bodem, to pa vem, in to je prava božja istina, da so mu sam premilostljivi gospod škof štirinajstkrat noge umivali, ko je prišel na veliki četrtek v Ljubljano za „jogra“, in kako, da ga niso potem poznali? Hm, rad se je spominjal sam tistih velikih četrtkov, ko je dobil novo, novcato obleko, jédel pri škofovi mizi in dobil še nekaj na pot. Taka odlika doleti redkokoga, a njega, častitljivega, ljubez-